

דיון

הדגשים והגשות על פי פרשת השבוע

פרשת לך לך | עלון מס' 103

ויכוח מול דיון

הלא כל הארץ לפניך הפרד נא מעלי אם השמאל ואימנה ואם הימין ואשמאלה.

כאשר אברהם מבקש להיפרד מלוט, הוא נותן ללוט אפשרות בחירה או שתלך לימין ואני לשמאל או אתה לשמאל ואני אפנה לימין..

ויש להבין מדוע אברהם האריך כל כך - שיאמר בקצרה - לוט יקירי בא תבחר לאיפה ללכת לימין או לשמאל... מדוע האריך??

הנצי"ב כאן כותב כך - חין ערכו של אברהם היה שלא להעמיס כל הטורח של הפרידה על לוט בלבד, אלא על שניהם בשווה זה לצד זה, ואמר אם תרצה לילך לצד שמאל אלך אני לצד ימין ואם תרצה לימין אז אלך לצד שמאל, וכל כך היה חין דבריו עמו שנתן לו הברירה לאיזה צד שירצה הוא יפרד אבל לוט ראה שטוב לו ככר הירדן הרחק מאברהם, ושוב לא נצרך אברהם לזוז ממקומו.

יסוד גדול מלמדינו הנצי"ב - אברהם אבינו הבין שבכדי לשכנע את לוט ללכת ולהיפרד הוא לא יכול לבוא עם הוראה... משום שאז באותו הרגע יתפתח ויכוח עז... למה שאני אלך, אתה רוצה להיפרד אז תלך... מה אתה רוצה ממני... אברהם מגיע ובפיקחות אומר ללוט תחליט אתה לאיפה אתה הולך.. וגם אני הולך לכיוון השני... ברגע שאברהם הכניס את עצמו לחלק מהמשוואה... הרי אין כאן הוראה מתנשאת כביכול... יש כאן החלטה משותפת... אני ואתה חלק מההחלטה... ואני גם נותן לך את זכות הבחירה... אתה תחליט ראשון...

זה מוביל אותנו להבדל בין דיון לבין ויכוח - בויכוח כל אחד מהצדדים ננעל על טענותיו... וממילא הוא צודק ורק הוא צודק, ואין לאף צד פניות להקשיב לצד השני... מויכוח לא יוצא מאומה, ולא ניתן לשכנע אדם במהלך ויכוח, בויכוח אני מראש ננעל על טענותי כי רק ככה אני יוכל להוכיח כי את חוכמתי... אני לא אשנה את דעתי בגללך... נקודה... ולפעמים גם כשצד אחד יודע שהוא טועה... הוא לא יודה בכדי לא לצאת קטן... בויכוח הטונים גם יעלו ויעלו לאוקטבות גבוהות... ולגבהים צורמים... בויכוח עיקר הדיון הוא האם אני שווה משהו... האם יש ערך לדעתי... האם יש לי זכות להביע מילה... או שרק אתה צודק... הויכוח הוא אישי... עיקר הדיון בויכוח זה האם האישיות שלי שווה משהו... כשזה אישי אף אחד מן הצדדים לא יכול לוותר...

בדיון לעומת זו - יש קשב לטיעונים של השני... ובעיקר יש כבוד לדעה של השני... וכשיש קשב אחד לשני, הכבוד שאחד מכבד את השני, בעצם זה שהוא מקשיב לו... נותן להם את האפשרות להשתכנע... נותן את ההזדמנות לאחד לרדת ולסגת מעמדותיו, הדיון יהיה נינוח ושלוו... והדיון הוא ענייני... עיקר הדיון הוא על המהות ולא על האישיות... אם אתה רוצה לשכנע משהו זה רק בדיון.. ללא שום נגיעה אישית... בויכוח אין סיכוי... והנקודה הנוספת שלמדנו כאן - בבואך לבקש מהשני בקשה - הוראה, ככל שאתה תשלם מחיר בעקבות הבקשה... ואתה תישא בעול ההחלטה.. ולא רק תפיל אותה על השני... יהיה יותר קל לשני לקבל אותה...

בעצם העניין - בכל מפגש בין שני אנשים הדבר הראשון העומד למבחן זה האישיות שלי מול האישיות שלו.. האם הוא מקבל אותי האם אני שווה משהו.. האם יש לדעתי משקל... על כן בכל דיון ציבורי יהיו תמיד את אותם אלו בדרך כלל מיעוט צווחני שיביע את דעתו כנגד.. ולא תמיד משנה מה הטיעון.. משום שהטיעון המרכזי.. זה אני קיים... יש לי דעה... והיא חשובה לא פחות ממך... אם אסכים לדעתך מה דעתי שווה?? כשאתנגד אז יש ביטוי לדעתי... זו הבעיה בהתנהלות בירוקרטית... אם הפקיד הזוטר למטה לא יעכב את האישורים.. ויתקע אותם אז במה נחשבת עבודתו?? אבל אם הוא תוקע ומעכב פתאום הוא נחשב.. וצריך לרצות אותו...

כל עוד והאישיות והאגו של האדם עומדים למבחן, בעיניו כמובן... לא ניתן יהיה לשכנע אותו בכלום... ברגע שתהיה חשיבות לדעתו... ברגע שתתחבר לאישיותו, יהיה ניתן להתקדם...

ויכוח עז ניטש בין החמור והשועל... ממה מכינים נקניק... החמור עומד על דעתו כי נקניק מכינים מקקאו... השועל מצווח כנגדו נקניק זה משאריות בשר טחון... הצעקות עלו עד לב השמים... ומלך החיות האריה - נזעק להבין על מה המהומה... קרא הוא לשניהם לחמור ולשועל ללשכת המלכות... לאחר שהציגו השניים את טיעוניהם... זה לכאן וזה לכאן... מורה האריה להעניש את השועל - 20 מלקות... החמור זורח כולו יוצא מאושר... יופי גם האריה מסכים איתי... השועל מביט על האריה בהלם מוחלט... אתה רציני?? נקניק מכינים מקקאו?? מה פתאום מחייך האריה... אז למה אתה מעניש אותי שואל השועל??? משיב לו האריה - מה אתה הדיוט מתווכח עם חמור... מצאת עם מי לנהל ויכוח?? על זה לבד אתה אמור לחטוף...

שבת שלום ומבורך

מי מנהל אותך??

אם מישהו אחר מנהל אותך ולא משנה אם זה כלל או פרט זה אומר שהמושכות לא אצלך... מישהו אחר מנהל אותך...

- אריה למה אתה לא מגיע לשיבה??
- אני לא מרגיש טוב...
- אויש.. רפואה שלימה...
- לא.. לא.. אני לא חולה...
- אז מה הכוונה לא מרגיש טוב...
- לא סתם.. מישהו פגע בי...
- פגע בך?? לכן אתה לא מגיע לשיבה??
- כן.. כן בדיוק... לא מגיע...

צריך להבין כי אכן לפעמים הפגיעה היא אכן קשה... והאדם לוקח את זה אל ליבו... ומבחינה רגשית הפגיעה אכן קיימת... וצריך לתת לה מקום... אך כרגע אתה לא מנהל את עצמך... יש מישהו אחר שמנהל אותך... או אחד שפגע בך... כביכול מנהל אותך... ואתה כרגע פועל רק מכוחו... זה קצת איבוד האישיות שלך...

אם אתה לומד כי כולם... ואתה מתפלל כי כולם... איבדת את היסוד הראשון של חיי יהודי – לך לך – איפה אתה בתמונה??

הרשל יצא למסע לכיוון לייפציג יחד עם בנו הצעיר כשהבן רכוב על החמור... ויהי בדרך החמור נסחב לו לאיטו... פוגשים הם הלך הרכוב על גבי סוס... הלו... איש... איזה מין חרפה זו שהבן יושב על החמור והאב צועד ברגל?? הזהו כיבוד אב... אכן חושב הבן... אין זה מתאים... יורד הוא מעל גבי החמור ומבקש מאביו לעלות... בצומת הדרכים יושב אדם ותוהה בקול מה קרה לדור הזה שהאבא החזק והשרירי צריך לרכוב על החמור ואילו הבן הרך והחלש צועד הוא ברגל... אכן נכון... עולה גם הבן על גבי החמור וירכבו שניהם יחדיו... בדרך... והנה חולפת על פניהם עגלה ומישהו שם פונה אליהם... הלו... הגזמתם – מה זה שני אנשים רכובים על גבי החמור... אתם רוצים שהוא יכרע ויפול?? תראו איזו עליה קשה יש כאן... צודק חושב הרשל... וירד מעל החמור... צודק חושב הבן יורד מעל גבי החמור ואז בהחלטה משותפת החליט להרכיב את החמור על הגב שלהם... מסכן יש כאן עליה קשה...

לעולם סביבנו יש דעה כמעט בכל נושא... בדיוק כפי שלך יש דעה בכל נושא... כל עוד שהשיקול דעת שלך הוא חלק מאישיותך... כל עוד החשיבה שלך היא לפי מבנה האישיות שלך... נפלא... ברגע שנכנסים שיקולים זרים... של ציבור שהחליט ככה כי ככה... אז אתה כבר לא מנהל אתה מנוהל... זה אומץ לב... וזה כח אדיר.. שטבוע בכל אחד מאיתנו להתבונן לפנימיות שלי... ולזכור קודם כל יש לי עצמיות.. יש לי ערך.. אני שווה... יש לי אישיות... ואף אחד לא יכול למחוק אותה...

ויאמר ה' אל אברהם לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך:

כשהקב"ה מבקש מאברהם ללכת הוא אומר לו – לך לך – ולכאורה המילה לך מיותרת היה ניתן לומר לו לך זה מספיק, ומדוע הוסיף הקב"ה לבקש לך???

אכן רש"י כתב לך לך. להנאתך ולטובתך, ושם אעשך לגוי גדול וכאן אי אתה זוכה לבנים, ועוד שאודיע טבעך בעולם.. הוי אומר – אני לא סתם רוצה שתלך אלא תדע שזה גם לטובתך ולהנאתך...

הרש"ר הירש – כותב כאן ביאור מעניין – אכן לא מתוך זלזול בערכה של מולדת נדרשה הפרישה מעם וארץ בשעת הנחת היסוד לאומה היהודית. היפוכו של דבר: הערכת היסודות האלו מעידה על גודל הניסיון עצם הבדידות שהוטלה על אברהם העמידה אותו בניגוד גמור לתקופתו, לא הערכת ערך הפרט אלא ריכוז השילטון הייתה רוחו של הדור, שהחל לבנות בנין פאר בסיסמת 'נעשה לנו שם' כך ניטל מן האדם ערכו האישי, וסופו שהפך למכשיר גרידא. ללבינה בבניין הפאר של נציגות מדומה של הציבור. רוח זו מטפחת את אמונת השווא בסמכותו הבלעדית של הרוב בסופו של דבר כל ערך מקודש בעיני הרוב נערץ ונקדש גם בעיני כל יחיד, והנה אמת שומה על הציבור לייצג ערכים נעלים, ומתוך הנחה זו גם היהדות מייחסת חשיבות לכלל ואוסרת לפרוש מן הציבור. אולם בראשית היהדות נאמר: לך לך – לך לעצמך והרי זה ערך נעלה עוד יותר. אין איש רשאי לומר אני צדיק וישר בהתאם לאופנה, כל אדם אחראי על עצמו כלפי ה' אם יש צורך בדבר ושיטת הרוב איננה אמת עבוד את השם לבדך.

איך יכולנו להתקיים ואיך נוכל להתקיים – אלמלא ירשנו מאברהם אבינו את אומץ הלב להיות במיעוט!

בגנים היהודיים שלנו זורם תמהיל של אומץ לב – להיות בודד.. וזה מתנה מאבא אברהם... שידע ללכת לבד... לך לך – אתה צריך לדעת שאתה לא נגרר אחרי כולם... אתה אולי חלק מכולם... אבל הם לא מנהלים אותך... יש לך ערך אישי והוא חייב לבוא לידי ביטוי...

הכח הזה להתבונן פנימה אל תוככי האישיות שלך... ולא להיות כשבשבת נגררת אחרי קפריזות ההמון... הינה אבן דרך ביסוד העלייה וההצלחה של כל אחד ואחד... לא כל שיר שכולם 'אוהבים' אתה חייב לאהוב... גם אם מישהו החליט שהוא 'להיט'... ולא כל סגנון לבוש שמאן דהו קבע אתה חייב ללבוש... ראשית כל תבדוק פנימה את האישיות שלך... מי אתה... מה סולם הערכים שלך... מה אתה אוהב... מה המשיכה שלך... כמובן שלא צריך להיות משונה... ולא לפרוש מן הציבור... אבל ראשית כל תהיה אתה...